

Dr Sárközy Réka Andrea

Beszámoló Klebelsberg Kunó kutatási ösztöndíj felhasználásáról

A kutatás témája: Kanadai magyar származású fotográfusok

A kutatás helyszíne: Kanada, Montreál, Ottawa, Toronto

2021. november 10-től december 9-ig

Átnézett Gyűjtemények: Kanadai nemzeti Könyvtár és Levéltár Fényképgyűjteménye, Ottawai Zsidó Levéltár magyar vonatkozású korai fotográfiák

2021. november 10-december 9 között a Klebelsberg Kunó kutatási ösztöndíj keretében egy hónapot töltöttem Kanadában, ahol magyar származású fotográfusok hagyatékát kutattam gyűjteményekben, és interjúkat készítettem ma is aktívan alkotó fotográfusokkal.

Ottawában két archívumban, a Kanadai Nemzeti Könyvtár és Levéltárban és a Zsidó Levéltárban kutattam. Előbbiben Szilasi Gábor eredeti nagyításait kaptam kézhez, ez azért is volt nagy lehetőség, mert ezek 2021-ben kerültek a Könyvtár tulajdonába, ezen kívül Hauser német fotóművész magyar származású emigránsokról készített fénykép sorozatának eredeti nagyításait tanulmányoztam. Az ottawai Zsidó Levéltárban pedig Levendel Hugó korai fényképeit, és irat-hagyatékát tekintettem át. A levéltár átadta számomra Levendel Hugó összes náluk őrzött fényképének digitalizált másolatát, ezekből egy válogatást mellékelek a beszámolómhöz (I. Melléklet)

Összesen 12 interjút készítettem három nagyvárosban.

Montrealban **Christine Lengvári, Szilasi Gábor, Szilasi Andrea, Anne Kmetyko, Boros Gábor, Wormser Tamás és Sophie Fekete,**

Ottawában **Judy Young, Vivian Törs,**

Torontóban **Wormser Antal, Kántor István és Kralovánszky Balázs** volt az interjúalanyom.

Montrealban részt vettem a Kanadai-Magyar Művész Egyesület (Canadian Hungarian Artist Collectice) éves ülésén **Andrea Blonar**, az Egyesület elnökének meghívására, és az éppen zajló Montreali Filmfesztiválon megtekintettem a Szilasi Gáborról¹ készült portréfilm bemutatóját.

Hugo Levendel (1904-2000) hagyatéka az ottawai Zsidó Levéltárban

Levendel Hugó Szatmáron született magyar anyanyelvű zsidó családban. Huszonnégy évesen vándorolt ki Kanadába és Ottawában telepedett le. Még elutazása előtt megtanult fényképeket retusálni, ritka szaktudása azonnal jó lehetőségeket biztosított számára Kanadában. Morris Stein amatőr fényképésszel közösen kibérelt egy fényképész műtermet, ahol elsősorban bevándorlók portréit és esküvőit fényképezte. Saját megrendelőin kívül Yousuff Karshnak, korának legismertebb kanadai fotográfusának lett a retusőre. A nagy számmal városban letelepedett kelet—európai bevándorló elsősorban a kereskedelemben próbált szerencsét. Levendel nagy ötlete az volt, hogy lefényképezte az új üzletportálok előtt pózoló büszke tulajdonosokat, a képeket kiállította a kirakatában, a bevándorlók pedig megvásárolták ezeket, hogy elbűszkélkedhessenek maguknak, és az óhazában maradt hozzátartozóknak. Levendel 1937-ben önállósult. A második világháború alatt szüneteltette fotográfus munkáját, mert kormány ügynökségeknek végzett fordító munkát magyar, héber, jiddis, német, román nyelven. A háború után folytatta kormányhivatali munkáját is, és a kanadai cionista mozgalom egyik fontos aktivistája lett, 1980-86 között pedig az ottawai Zsidó Történelmi Társaság elnöke volt. 96 éves korában hunyt el Ottawában.

Korai Ottawai városrészleteket, üzleteket dokumentáló fényképeinek fontos társadalomtörténeti értéke a kelet európai bevándorlás történetét kutatók számára, továbbá városképi várostörténeti jelentősége van a felvételeknek, egy azóta eltűnt világ rekvizítumaiként.

A fényképeket digitalizált formában átadta az ottawai zsidó levéltár arciválásra a Széchényi Könyvtárnak, felhasználásukhoz az Országos Széchényi Könyvtárral szerződésben kell megállapodni.

A Kanadai Nemzeti Könyvtár és Levéltár

A legrégebbi fotográfiákat gyűjtő könyvtár a felsoroltak között a kanadai. Az elsők között voltak, amióta csak fényképeket gyűjtenek, még mielőtt megnőtt volna az érdeklődés a piacokon a fotográfia iránt. Az első képvásárlásuk 1897-ben történt, az 1920-as években az archívumnak már több mint 20 ezer fényképe volt. Az 1850-es évektől vannak a kolonizációt és a természeti kincsek birtokbavételét, a „táj meghódítását” dokumentáló sorozatok, sok kép készült az őslakos indiánokról, ma már vállalhatatlan kontextusban, mint egy

¹ Gabor (2021) rendező és operatőr Joannie Lafreniere, gyártó: Tak Films, 1h41 perc

„kihaló faj példányait” dokumentálták életformájukat. A Kanadai Nemzeti Könyvtár és Levéltár az 1980-as években végzett jelentős kutatómunkája eredményeképp számos olyan amatőrfényképészt fedezett fel, akiket ma már a legfontosabb kanadai fényképészek között tartanak számon. Az LAC ma is gyűjti jelentős portréfotográfusok képeit a dagerrotípiától a mai szerzőkig.²

A 1910-es évek körül megszületett a fotóriport, később a fotó esszé és a szociofotó. Az új műfajok az első világháború után váltak jelentőssé, az 1930-as években érkezett el a kanadai fotográfia aranykora.³ A milliós sajtófotó gyűjtemény mellett önálló fondokban is őriznek riportfotó gyűjteményeket.⁴ A vásárolt fotóesszé és szociofotó alkotások közül Kryn Taconis⁵, Michel Lambeth⁶, és a magyar származású Szilasi Gábor életműve (80.000 negatív és 130 eredeti nagyítás) a legjelentősebb.

Szilasi Gábor, a ma élő egyik legnagyobb kanadai fotográfus nemcsak művész, hanem életművének jelentős dokumentációs értéke is van: évtizedeken át követte kamerájával a quebeci vidék átalakulását, Montreal fejlődését. A Kanadai Nemzeti Könyvtár vele készített interjúja meghallgatható honlapjukon podcast formájában.⁷

A kutatásban segítségemre volt Jill Delaney, a LAC Fényképtárának osztályvezetője. Ő hívta fel a figyelmemet Tony Hauser német származású kanadai fotóművész magyar emigránsokról készített sorozatára. Tony Hauser 1943-ban született, Kanada egyik vezető portré fotográfusa⁸. Képeit a Kanadai Nemzeti Könyvtáron kívül a Kanadai Nemzeti Galéria és a Kanadai Kortárs Művészeti Múzeum is őrzi. 2006-ban a Nemzeti Művészeti Központ felkérte, hogy készítsen 50 portrét magyar emigránsokról, akik ma már teljesen beilleszkedtek Kanadába, és értékes hozzájárulást adtak a kanadai identitáshoz. A képekből összeállított kiállítást „New Lives” (Új életek) címmel Kanadán kívül több európai országban kiállították, végül bekerültek a Kanadai Nemzeti Könyvtár Gyűjteményébe. A kiállítás katalógusa online elérhető a könyvtár honlapján.⁹ Jill Delaney-val folytatott megbeszélésem lehetőséget ad a további együttműködésre az OSZK és az LAC között, felmerült egy

² Topley, Yousuf Karsh, Andrew Danson, Barbara Woodley, John Reeves, Arnaud Maggs alkotásait

³ Saturday Night, Mac Leans' Magazine, Weekend Magazine, és a National Film Board standfotói

⁴ Ted Grant, Duncan Cameron, George Hunter, Jock Carroll, Frank Prazak alkotásait

⁵ Kryn (Krijn) Taconis (1918-1979) Holland származású kanadai fotográfus. A második világháború alatt titokban az ellenállásnak fényképezett, és dokumentálta Hollandia megszállását. 1959-től Kanadában élt, ő az első kanadai, aki a Magnum fotóügynökségnek dolgozott 1950-től.

⁶ Michel Lambeth (1923-1977) A hatvanas évek vezető kanadai fotóriportere, az ötvenes években Toronto utcáin készített felvételei tették ismertté a nevét. (Megtekintve 2022.02.08)

⁷ Szilasi Gábor oldala a Kanadai Nemzeti Könyvtár honlapján <https://www.bac-lac.gc.ca/eng/discover/unusual/stories/Pages/gabor-szilasi-photographer.aspx> (Megtekintve 2022.02.08)

⁸ Tony Hauser honlapja <https://www.tonyhauser.com/cvandbio> (Megtekintve 2022.02.08)

⁹ Tony Hauser kiállításának digitalizált katalógusa a Kanadai Nemzeti Könyvtár honlapján <https://www.bac-lac.gc.ca/eng/CollectionSearch/Pages/record.aspx?app=fonandcol&IdNumber=3992528&new=-8585572854277812205> (Megtekintve 2022.02.08)

közösm kiállítás szervezése is Szilasi Gábor életművéből. Erre 2023-ban kerülhet sor, amennyiben a két intézmény megállapodik az együttműködésről.

Kutatásom nagyobb hányadát életút interjúk készítése jelentette. Összesen 12 interjút készítettem, ezek közül kettő nem fotográfusokkal készült, ez Christine Lengvári és Judy Young interjúja.

Interjúalanyaim származási háttere változatos volt, akadt köztük első és második generációs kivándorló, volt aki már nem beszélt a nyelvet, volt, aki már Kanadában tanulta, többségük viszont jól beszélt a magyart, és az interjút is ezen a nyelven készítettem velük.

Christine Lengvari, édesapja Lengvári László, az 1936-os berlini olimpián úszó aranyérmet szerző Csík Ferenc testvére. Christine Lengvári szülei Budapest bombázásakor hagyták el a fővárost, Ausztrián keresztül emigráltak, először Skóciába, majd onnan 1951-ben érkeztek meg Kanadába. Christine itt született. A családja aktívan részt vett az 1956-os magyar emigránsok fogadásának előkészítésében, ő fogadta édesapja üdvözölte az első csoportot hivatalosan Ottawában. Családja fontos szervezője és támogatója a magyar emigrációnak, részt vettek az évenete rendezett montreali magyar bálók szervezésében. Az interjú után az 1969 és az 1970-es bálók hangfelvételeit átadta az Országos Széchényi Könyvtárnak megőrzésre. Christine az üzleti világban helyezkedett el, sikeres életpályája tette lehetővé, hogy máig az egyik legfontosabb anyagi támogatója a magyar közösségnek, és Jelentős támogatásaival ő jelenti az Egyesület biztos anyagi hátterét is. Amatőr fotográfus, így csatlakozott a Magyar Művész Egyesülethez, elsősorban természet fotózással foglalkozik.

Judy Young Budapesten született, eredeti neve Balázs Judit. Édesapja a budapesti Zsidó Múzeum kutató levéltárosa volt. Szülei a Holokauszt áldozatai lettek, nevelőszülők gondoskodtak róla, akik 1957 elején emigráltak Angliába. Judy ott végezte középiskoláit, és az Oxfordi Egyetemen szerzett diplomát német nyelv és irodalom szakon, családi okokból költözött Kanadába. Nyelvtudásának köszönhetően a Secretary of State Department alkalmazta a multikulturális programban, feladata a német, a magyar és a kanadai kulturális élet közötti közvetítés volt. A magyar ügyek első számú szakértőjeként neki köszönhetjük többek között Faludy György verseinek angol fordítását, másrészt kormányok közötti, diplomáciai feladatai során képviselte a magyar kultúrát Kanadában, számos konferencia, csereprogram és kulturális projekt fűződik hozzá. MA is aktívan szervezi a kanadai és a magyar kulturális kapcsolatokat, gyakran látogat Magyarországra.

A már röviden bemutatott **Szilasi Gábor** volt egyik első interjúalanyom Montrealban. A művész 1928-ban született Budapesten, idén töltötte be 94. évét, de jó egészségi állapotának köszönhetően otthonában fogadott. Négy órás videó interjút készítettem vele. Bemutatta életművének jelentős állomásait azoknak a nagytapasztalatoknak a segítségével, melyeket otthonában őriz. Az interjúnak jelentős értéke, hogy életművének teljességéről szól, magyar nyelven, egy olyan perspektívából, amelyet csak honfitársaival tud megosztani. Az interjú ezért, és talán azért, mert egy jelentős művész érezte, hogy valószínűleg ez az egyetlen egyben a

legutolsó magyar nyelvű interjú, amit az utókorra hagy. A szokatlanul intim és mély beszélgetés ébresztett rá arra, hogy amennyiben csak lehetséges, magyarul érdemes beszélgetni az interjú alanyokkal, mert egészen más perspektívából és közelségből lehet elnyerni az interjúalany bizalmát, és megnyitni közlékenységét.

Szilasi Gábor életművéről röviden: Az orvosi egyetemre iratkozott be 1948-ban, de a következő évben történt disszidálási kísérlete során elfogták, bebörtönözték, és szabadulása után nem folytathatta orvosi tanulmányait. 1956-ig segédmunkásként dolgozott, a forradalom után emigrált. 1952-től fényképezett rendszeresen, a korai és a forradalom alatt készült képeit babapelenkában csempészte Kanadába, a későbbi filmrendező, André Libik volt útítársa. Kanadában 1959-1971-ig a Quebeci kormányhivatal Film részlegénél dolgozott, ekkor készült híres fekete-fehér sorozata a quebeci vidéki életről. Nagyon szereti Montrealt is fényképezni, a hatvanas évektől örökíti meg a változó utcaképeket, a helyiek portréit. A nyolcvanas évek elején városfényképészeti érdeklődése a panoráma képek felé fordult, majd színes fényképekkel kísérletezett: extrém közeli portrékkal, illetve fekete-fehér és színes képek párba állításával diptychonokat készített szobákról (színesben) és lakóikról (fekete-fehérben). 1986-90 között Olaszországban, Lengyelországban és Magyarországon fényképezett. 2003-ban művészeti fotóterápiát vezetett pszichiátriai betegek számára, évtizedeken át tanított fotográfiát, a Concordia Egyetem professzora.

Szilasi Andrea Szilasi Gábor lánya. 1964-ben született, Montrealban él. Jelentős képzőművészként tartják számon, műveit a Kanadai Nemzeti Galéria a Montreali Kortárs Múzeum és a Quebeci Szépművészeti Múzeum is megvásárolta. Nem beszél magyarul, az interjú angolul készült. A fényképezést eszköznek tekinti képzőművészeti alkotásaihoz. Stúdiójában fogadott, ahol nagyméretű alkotásait mutatta be, és fűzött hozzá magyarázatokat. Művészetének központi témája az emberi test, az ember kapcsolata környezetével, a személyes identitás határai.

Anne Kmettyko Montreálban alkotó dokumentumfilm rendező és fotográfus. Második generációs magyar emigráns, a magyar nyelvet Kanadában tanulta szüleitől, ezért az interjú magyarul készült, néha szükségszerű átváltással az angol nyelvre. Magyarsága fontos számára, emellett zsidó identitása is meghatározza művészetét, melyben a múlt, az emlékezet és a családi kötelékek kulcsszerepet játszanak. Filmrendezést és újságírást tanult a Concordia Egyetemen, 2012-ben végzett. Művészi projektjei mellett népszerű mint portréfotográfus is.

Boros Gábor gyermekként került Kanadába, 1956-ban, jelenleg Montrealban él. Érkezésekor elvették szüleitől, egy bentlakásos katolikus iskolába került két testvérével, ahol súlyos traumák érték. Nehezen találta a helyét Kanadában, bár francia nyelvtanárként dolgozott, az igazi hivatása a fényképezés lett. A hetvenes évektől rendszeresen utazott Magyarországra és Erdélybe. Erdély lenyűgözte, a kisgyermekkorában elvesztett paraszti világra emlékeztette. Erdélyi fényképei tették ismertté a nevét, amelyek esztétikai értékükön túl forrásértékűek is, hiszen az eltűnő, zárt paraszti életformát örökítik meg, hasonlóan Korniss Péter széki

sorozataihoz. Az interjút magyarul készítettem, a művész nagyon nyitottan válaszolt minden kérdésemre, majd felajánlotta életművét az országos Széchényi Könyvtár Fényképtára számára. Az átadásról a részletes megállapodás folyamatban van.

Wormser Tamás dokumentumfilm rendező. Budapesten született, 1986-ban, felnőttként emigrált Kanadába, Montreálban él. Itt elvégezte a Concordia egyetemen a filmrendező szakot, azóta íróként és filmrendezőként dolgozik.¹⁰ Édesapja Wormser Antal fotóriporter. Dokumentumfilmjei mindenki számára egyaránt érvényes témákat érintenek, mint az emberi kézmozdulatok jelentősége a különböző kultúrákban (Hand to Hand 2010), vagy mint az ember és víz kapcsolatát, különböző népek fürdőkultúráját elemző, 13 országban forgatott többszörös díjnyertes alkotás a Touched by Water (2006). Egyetlen magyar témájú filmje a Montreali magyar bálokról szóló dokumentumfilm (The Ball of Their Lives, 2006), amely az emigráns közösség számára jelentős ünnepi alkalom dokumentálásán túl közvetíti a nézőnek a közösség és identitásépítés összefüggését.

Vivian Törs volt az egyetlen ottawai művész interjúalanyom. Kanadában született, második generációs magyar származású művész. Kicsit beszél magyarul, bár számára nehézséget jelent a nyelv használata, ragaszkodott hozzá, hogy a beszélgetés legalábbis két nyelven történjen. A személyes emlékezet, a család története magyarul hangzott el, művészi útkeresésének dilemmáit pontosabban fogalmazta meg angolul. Erősen foglalkoztatja származása, magyarországi gyökerei. Szülei keveset beszéltek a múltról, különösen édesapja hallgatott, ezért is játszik központi szerepet művészetében a múlt és jelen kapcsolata, a múlt forrásai és vizualizálásuk lehetősége, az emlékezet szerepe az identitás formálásában. Legsikeresebb projektje egy 1944-es levél formában írt magyar nyelvű visszaemlékezés a Holokausztra, ahol a feljegyzéseket óriásira nagyítva képként állította ki, velük szemben pedig saját absztrakt fotográfiáit helyezte el. Az interjú során rögzítettem a teljes sorozatot (Permission to Speak, 2020 [Engedély a szólásra]).¹¹

Első torontói interjúalanyom **Wormser Antal**¹² volt. 1931-ben született Budapesten, 1991-ben nyugdíjazása után költözött Kanadába gyermekei után. Teljes életművét a Magyar Nemzeti Múzeum Történeti Fényképtárának adományozta, rendszeresen jár Magyarországra. Életút interjú eddig nem készült vele. Idős kora ellenére (90 év) hosszú, több mint kétórás felvételt készítettem vele otthonában. Teljes szakmai pályafutását átölelte a beszélgetés. A második világháború alatt a Holokauszt túlélőjeként kellett fiatalon önállóan boldogulnia. Fényképész inasnak állt Halmi Béla műtermében, sokat tanult Demeter Károlytól, Horthy Miklós udvari fényképésztől is. Első önálló munkáját még kamaszként kapta, a Balaton Felvidékről készített egy sorozatot. A szakma elsajátítása után fotóriporterként kezdett dolgozni. Az első lap, amelyik szerződtette,

¹⁰ Wormser Tamás honlapja: <http://artesianfilms.com/> (Megtekintve 2022.02.08)

¹¹ A Permission to Speak kiállítás honlapja <https://xn--vivantrs-67a.com/permission> (Megtekintve 2022.02.08)

¹² Bognár Katalin-Kiscsatári Marianna: Előhívás. Wormser Antal fotóriporter korlenyomatai. In: Fotóművészet 2014/1 http://www.fotomuveszet.net/korabbi_szamok/201401/wormser_antal_fotoriporter_korlenyomatai_1957-1981?PHPSESSID=c86be1a716036ec778c31f0682c35731 (Megtekintve 2022.02.08)

a Világosság volt. Pályafutásának legfontosabb állomása ez a lap, amely később Esti Budapestként, majd Esti Hírlapként működött. Wormser a Kádár korszak legendás riportere lett, dolgozott a Népszabadságnak és több képes hetilapnak is. 1991-ben, az Esti Hírlap privatizációjakor nyugdíjazták, ekkor le is zárult fotográfus munkássága. Gyermekei ekkor már Kanadában éltek, hozzájuk csatlakozott 1995-ben. Fél évet Magyarországon, felet Kanadában tölt feleségével, gyakran jár a Magyar Nemzeti Múzeumba, ahol segít képei rendszerezésében.

Kralovánszky Balázs¹³ 1951-ben született Budapesten, pályáját az MTI-nél kezdte, 1975-től tagja a Dunakanyar Fotóklubnak. 1981-ben emigrált Kanadába, ahol a kezdetektől reklámfotósként dolgozik. Torontóban él. Természetfotózással, tájfotográfiával foglalkozik, a Magyar Fotóművész Szövetség tagja. A hetvenes években Boros Gáborhoz hasonlóan rendszeresen járt fényképezni Erdélybe, ahol jó kapcsolatokat alakított ki a helyi fotóművészekkel, rendszeresen szervez velük közösen fotográfiai alkotótáborokat. Az interjút a Torontó Szent Erzsébet plébánián készítettem vele, ahol éppen tájfotóiból nyílt kiállítása. Önkéntesként fényképezi a torontói magyar emigráns közösség eseményeit, érdemes lenne több évtized emlékezetét felölő archívumának megőrzéséről szervezett keretek között gondoskodni.

Kántor István¹⁴ 1949-ben született Budapesten. Képzőművész, fotográfus, zenész, énekes, szövegíró és performansz művész. Művészneve „Monty Cantsin”, illetve „Amen”. A hetvenes években a Fiatal Művészek Klubjában megismerkedett korának underground kultúrájával, rendszerkritikus művészeti akciókban vett részt. Eltanácsolták az orvosi egyetemről, 1973. március 15-én letartóztatták. Elkeseredésében emigrált 1977-ben. Előbb az Egyesült Államokban élt, ott csatlakozott David Zack punk és mail art művész alkotói köréhez. Kanadába költözése után hamarosan a kanadai punk kultúra egyik vezéregyénisége lett, „vér” festészete miatt számos alkalommal került összetűzésbe a hatóságokkal, több kiállítóteremből kitiltották. Alkotásait viszont elismerték, 2004-ben vizuális és média művészetéért a legmagasabb kanadai állami kitüntetésben részesült (Governor General’s Award). Az interjú magyar nyelvű, otthonában és műhelyében készítettem, a leghosszabb, több mint öt órás felvétel. Kimerítően beszélt elsősorban a magyar underground kultúráról, azok szereplőiről, saját művészi elképzeléseiről. Az elhangzottak elsősorban a magyar hetvenes évek underground kultúrájához nyújtanak értékes oral history forrásanyagot.

Fekete-Fehér, Sophie¹⁵ volt az utolsó interjúalanyom. Párizsban született, jelenleg Montrealban él. Nehéz gyermekkorra volt, édesapja egyedül nevelte, édesanyja végig betegeskedte gyermekkorát. Francia apácaánál tanult, de édesapja gyakran bízta magyar asszonyok gondoskodására is. Ennek köszönhetően kulturális

¹³Kralovánszky Balázs a Magyar Fotóművész Szövetség oldalán <https://www.fotomuveszek.hu/members/balazs-kralovanszky> (Megtekintve 2022.02.08)

¹⁴István Kántor a C3 honlapján <http://www.c3.hu/events/98/kantor/kantor.html> (Megtekintve 2022.02.08)

¹⁵Sophie Fekete-Fehér honlapja <https://fekete-feher.com/en/home/> (Megtekintve 2022.02.08)

kötődése kettős: a frankofón kultúra határozza meg szakmai pályafutását, de érzelmileg erősen kötődik magyarságához is. Az interjúkészítést nehezítette, hogy francia az első nyelve, magyarul is, angolul is nehezen fogalmazott. Sokoldalú művész: kerttervező mérnökként kezdte pályafutását, majd ruha tervezéssel, divat történettel és ruha restaurálással foglalkozott. Viszonylag későn kezdett önálló művészi karrierbe, miután gyermekei felnőttek. A Quebeci Egyetemen szerzett művészeti diplomát, a Concordia Egyetemen szociológiát végzett, majd a Sorbonne-on művészeti diplomát szerzett, jelenleg biológiai tanulmányokat folytat. Sokoldalú érdeklődése középpontjában az ember és az állatvilág kapcsolata áll, célja, hogy felhívja a figyelmet az élővilág szoros egymásra utaltságára, és hogy segítse a fogyasztási szokások felelősségteljesebb formáinak elfogadását, gyakorlatát. Szívesen vesz részt csoportos művészeti akciókban, kölcsönös művészeti gyakorlatokban. Érdeklik a vizuális művészeteket érintő új impulzusok.

A Kanadában töltött hónap rendkívül intenzív élmény volt. Áttekintést kaptam művészi életutakról, a magyar identitás megélésének rengeteg lehetősége, gyakorlata tárult fel előttem. Minden művész, akivel találkoztam fontosnak tartja magyar származását, a múlt gyakran központi eleme művészetüknek, legyen a felmenők történetének kutatása, vagy utazások Magyarországra és Erdélybe, ahol a fényképezéssel próbálják megragadni azokat a fontos élményeket, átélt érzéseket, amelyeket közösnek éreznek alanyaikkal. Az interjúkat, Levendel Hugó hagyatékát és a Montreali Magyar Bál 1969-ben és 1970-ben rögzített hangfelvételét átadtam archiválásra az Országos Széchényi Könyvtár Történeti Fénykép és Videótárának. Boros Gábor életművének adományozása folyamatban van.

Budapest, 2022. március 8.

Dr Sárközy Réka
osztályvezető
Országos Széchényi Könyvtár
Történeti Fénykép és Videótár

Melléklet: Válogatás Levendel Hugó fényképeiből melyek digitális másolatait az Ottawai Zsidó levéltár átadta az Országos Széchényi Könyvtárnak